

Økonominytt

Nummer 2, 2022

Nyhetsbrev fra finansrådene ved Norges delegasjon til EU

I denne utgaven kan du lese om

Den økonomiske situasjonen og utsiktene	2
Bærekraftig finans	6
Utvidelse av Euroområdet – Kroatia	7
Karbongrensejusteringsmekanisme (CBAM).....	8
Skattearbeidet i EU siste halvår.....	9
«Global tax deal» - minimumsskatten.....	11
Forslag til direktiv om identifisering av skallselskaper og nøytralisering av skattefordeler	16
DEBRA – Debt Equity Bias Reduction Allowance – likere skattebehandling av gjeld og egenkapital	19
Nye merverdiavgiftsregler - større fleksibilitet for medlemsstatene.....	21
Administrativt samarbeid mellom Norge og EU på merverdiavgiftsområdet – oppdatering.....	22
Diverse andre aktuelle saker på skatteområdet	23

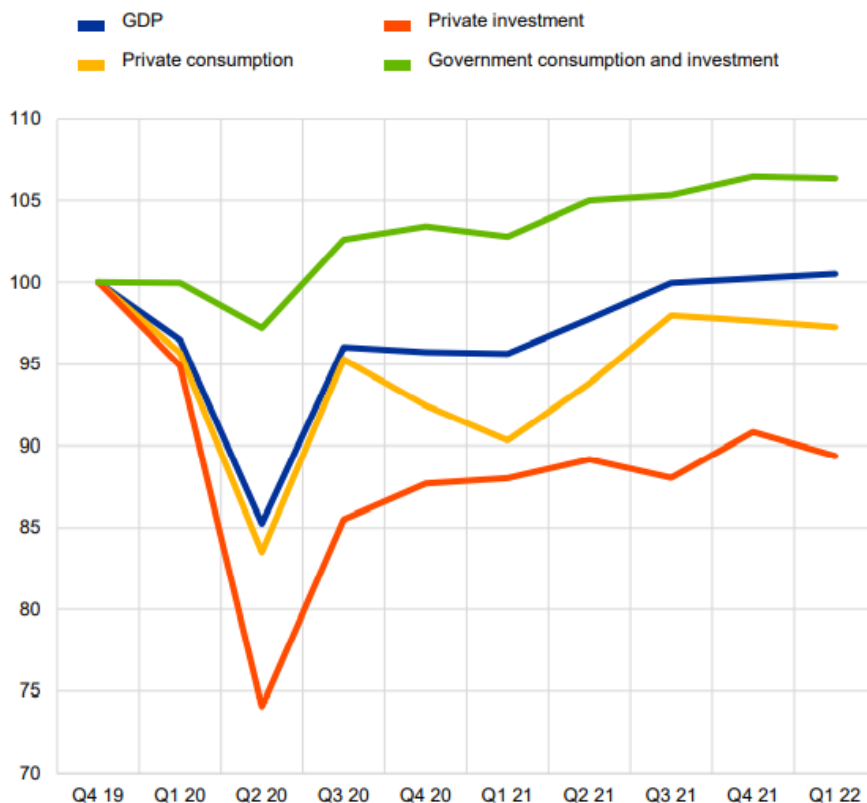
Den økonomiske situasjonen og utsiktene

Innledning

Aktiviteten i Euroområdet, målt med bruttonasjonalproduktet (BNP) var tilbake til nivået før pandemien i 3. kvartal i fjor, se figur 1, blå linje. Siden da har det vært lite aktivitetsvekst. Det er særlig offentlig etterspørsel ligger høyere enn ved inngangen til pandemien, se grønn linje i figur 1. Privat sektors etterspørsel ligger fortsatt på et lavere nivå enn ved inngangen til pandemien, særlig gjelder det private investeringer, se rød linje.

Inflasjonen har økt sterkt de siste månedene og ifølge foreløpige tall fra Eurostat kom den i juni opp i 8,6 pst. i euroområdet når en sammenlikner med samme måned året før. Det er særlig energiprisene som har steget mye, med 41,9 pst. i juni mens prisene på ubearbeidet mat økte med vel 9 pst. Prisveksten på service, som utgjør i overkant av 40 pst. av indeksen, økte med 3,4 pst. i mai, godt over sentralbankens mål på 2 pst.

Figur 1 BNP og hovedkomponenter. Indeks 4. kvartal 2019=100

Kilde: ECB.

Russlands krigføring mot Ukraina har økt usikkerheten ved den økonomiske utviklingen mye, og gitt ytterligere økning i energi- og matvareprisene. Samtidig har håndteringen av pandemien i blant annet Kina bidratt til flere avbrudd i forsyningskjedene. Disse utviklingstrekkene legger en demper på den økonomiske oppgangen i EU. I motsatt retning trekker lettelsene i pandemirestriksjoner i Europa, som gir vekstbidrag særlig til servicesektoren.

Makroøkonomiske framskrivinger

De seneste makroøkonomiske anslagene fra Den europeiske sentralbank bygger på at de nåværende sanksjonene mot Russland vil vare hele prognosehorisonten (inkludert EUs oljeembargo), at den intense fasen av krigen vil fortsette til slutten av dette året uten ytterligere eskalering, at avbrudd i energiforsyningen vil ikke føre til rasjonering i land i euroområdet og forsyningsflaskehals vil gradvis bli løst innen utgangen av 2023. Noen sentrale forutsetninger er gjengitt i tabell 1.

Tabell 1 Utvalgte forutsetninger for ECBs makroøkonomiske anslag

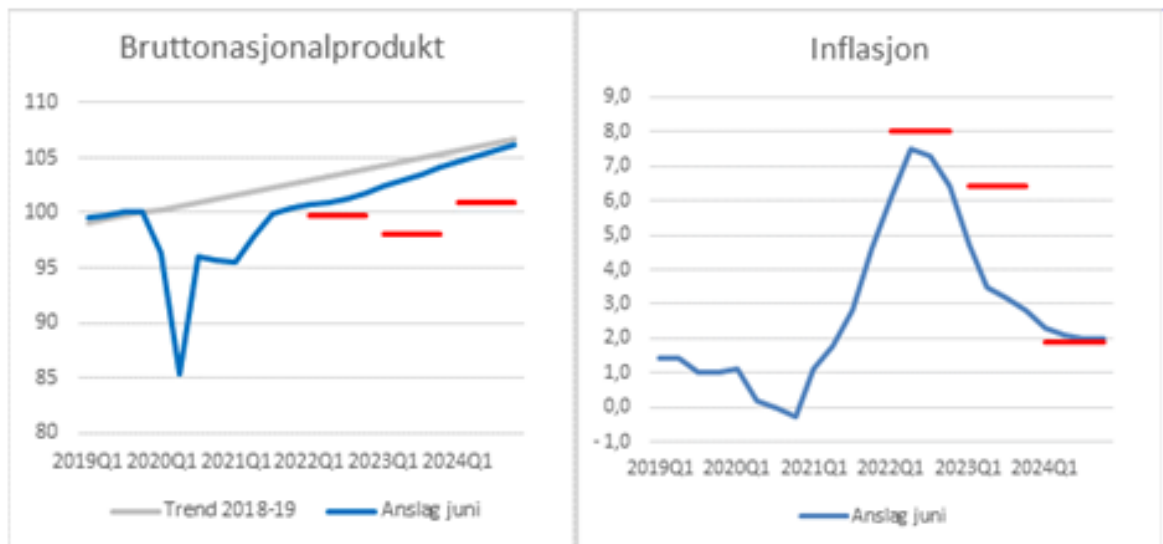
	2021	2022	2023	2024
Råolje, USD per fat	71	106	93	84
Naturgass, euro per MWh	47	99	81	63
<i>memo:</i>				
Kvotepreis ETS	53	89	93	97

Kilde: ECB.

Alt i alt anslås bruttonasjonalproduktet (BNP) i euroområdet å øke med 2,8 pst. fra 2021 til 2022, hvorav 2 pst. er overheng fra 2021. For både 2023 og 2024 kan veksten bli 2,1 pst., se figur 2 (venstre). Det innebærer i tilfellet at ved utgangen av 2024 er BNP fortsatt noe lavere enn en videreføring av veksten i 2018/19 skulle tilsi.

Inflasjonen ventes å holde seg høy over sommeren og først begynne å falle i 4. kvartal i år. Som gjennomsnitt for inneværende år anslås inflasjonen til 6,8 pst. avtakende til 3,5 pst. i 2023 og 2,1 pst. i 2024. Det innebærer at inflasjonen er kommet ned på ECBs mål i andre halvår 2024, se figur 2 (høyre).

Figur 2 Aktivitet (bruttonasjonalprodukt) og prisvekst i euroområdet. Indeks. 4. kvartal 2019=100

De røde linjene angir årsgjennomsnitt for henholdsvis BNP og prisvekst i ECBs nedsidenario.

Kilde: ECB og egne beregninger.

Nedsidenario

Den videre utviklingen i europeisk økonomi er nå særlig avhengig av virkningene av Russlands krigføring i Ukraina, herunder Russlands leveranser av fossil energi. Med det utgangspunktet har analysert hvordan euroområdet påvirkes av:

- Økt geopolitisk spenning og mer omfattende sanksjoner. Det gir økt usikkerhet som fører til at blant annet lånebetingelser svekkes.
- All energiexport fra Russland til euroområdet opphører fra og med 3. kvartal i år. Det gir rasjonering av gass, vesentlig høyere råvarepriser, mindre internasjonal handel og ytterligere problemer i leveringskjedene. Gass som eurolandene kjøper fra Russland kan i mindre grad erstattes med gass fra andre land. Dermed antas gassprisene i 4. kvartal i år å være det dobbelte av referansebanen. Denne doblingen av prisen i forhold til referansebanen ventes å holde seg ut 2024. Bortfall av russisk råolje kan lettere erstattes med råolje fra andre land. Likevel påløper det kostnader ved å erstatte russisk råolje, og på det meste vil prisen på råolje være 65 pst. over referansebanen. Økte gasspriser driver opp prisen på kunstgjødsel. Sammen med redusert eksport fra Russland og Ukraina antas hveteprisen i dette scenarioet å bli liggende 35 pst. over referansebanen.

Alt i alt vil dette gi en vesentlig svakere aktivitet i euroområdet med nedjustering av BNP-veksten med 1,5 prosentpoeng i 2022, 3,8 prosentpoeng i 2023 og en gjeninnhenting på 0,9 prosentpoeng i 2024. Det innebærer at aktivitetsnivået i 2023 blir om lag 7 pst. lavere enn videreføring av trenden i 2018/19 ville gitt, se figur 2 (forskjell mellom grå linje og rød linje for 2023 i venstre figur). En viktig driver bak den svake utviklingen i BNP er antakelsen om rasjonering av gass, og da særlig for energiintensiv produksjon. Den svakere aktiviteten gjør også at arbeidsmarkedet svekkes og arbeidsledighetsraten vil i 2024 bli 2 prosentpoeng høyere enn i referansebanen.

Inflasjonen i euroområdet øker betydelig som følge av høyere priser på gass, olje og matvarer. Beregningene viser en oppjustering på 1¼ prosentpoeng i 2022, 3 prosentpoeng i 2023 og bare en mindre oppjustering i 2024. Økingen i råvareprisene ventes bare i liten grad å øke prisstigningen utenom råvarer; ½ prosentpoeng i 2023 og ¼ prosentpoeng i 2024.

Flere forhold som kan ha betydning for hvordan endring i råvarepriser påvirker den økonomiske aktiviteten er utelatt fra beregningene omtalt over. For eksempel er det brukt samme forutsetninger om finans- og pengepolitikken som i referansebanen. Med så store endringer i råvareprisene som omtalt over kan finanspolitikken bli brukt for å dempe virkningene på aktiviteten og i arbeidsmarkedet. Også pengepolitikken vil kunne bli en annen enn i referansebanen. I tillegg er forutsetninger om hvordan redusert tilbud av gass påvirker aktiviteten i euroområdet svært usikre og avhenger blant annet av i hvilken grad bortfall av russisk gass kan erstattes med gass fra andre land. En kan heller ikke se bort fra at så høye energipriser som i avviksberegningene kan føre til at også andre råvarer, som metaller, kan påvirkes.

Ulike institusjoners anslag for BNP-vekst og inflasjon for euroområdet

Tabell 2 sammenliknet anslag for BNP-vekst og inflasjon for euroområdet fra flere institusjoner. En legger merke til at anslagene for BNP, særlig for inneværende år, ligger nær hverandre. For inflasjonen er ulikhetene større.

Tabell 2 Sammenlikning av anslag for BNP-vekst og inflasjon for euroområdet

(annual percentage changes)							
	Date of release	Real GDP growth			HICP inflation		
		2022	2023	2024	2022	2023	2024
Eurosystem staff projections	June 2022	2.8	2.1	2.1	6.8	3.5	2.1
OECD	June 2022	2.6	1.6	-	7.0	4.6	-
Euro Zone Barometer	May 2022	2.6	2.0	1.8	6.5	2.7	2.0
European Commission	May 2022	2.7	2.3	-	6.1	2.7	-
Consensus Economics	May 2022	2.7	2.2	2.0	6.8	2.6	1.7
IMF	April 2022	2.8	2.3	1.8	5.3	2.3	1.8
Survey of Professional Forecasters	April 2022	2.9	2.3	1.8	6.0	2.4	1.9

Kilde: ECB.

Offentlige finanser

Pandemien har svekket offentlige finanser sterkt. Underskuddet på offentlige budsjetter kom opp i 7,1 pst. av BNP i 2020 mot et underskudd på 0,7 pst. året før. Godt hjulpet av oppgang i aktiviteten ble underskuddet redusert til 5,1 pst. i 2021. I sin vårprognose venter EU-kommisjonen at underskuddet i euroområdet reduseres ytterligere, til 3,7 pst. av BNP i inneværende år og 2,5 pst. i 2023. Nedgangen må ses i sammenheng med fortsatt vekst i økonomien (BNP-vekst i euroområdet på 2,7 pst. i 2022 og 2,3 pst. i 2023) og koronarelaterte tiltak avvikles. I motsatt retning trekker tiltak landene gjennomfører for å begrense veksten i energiprisene, anslått til 0,6 pst. av BNP.

Offentlig gjeld som andel av BNP i euroområdet økte med 13,5 prosentpoeng fra 2019 til 2020., og kom nesten opp i 100 pst. av BNP det året, se tabell 3. Fremover ventes gjelden som andel av BNP å avta, til snaut 93 pst. i 2023.

Disse anslagene bygger på den økonomiske veksten fortsetter. Som drøftet ovenfor er usikkerheten stor, blant annet om den videre energiimporten fra Russland. Skulle den økonomiske aktiviteten bli lavere enn lagt til grunn vil det bidra til høyere underskudd og også offentlig gjeld enn beskrevet her. EU-kommisjonen vil 14. juli legge fram sin sommerprognose, med oppdaterte anslag for både BNP og inflasjon tom. 2023.

Tabell 3 Budsjettbalanse og offentlig gjeld som andel av BNP

	2013/17	2019	2020	2023
Budsjettunderskudd				
Euroområdet	-2,0	-0,7	-7,1	-2,5
Tyskland	0,8	1,5	-4,3	-1,0
Spania	-5,3	-3,1	-10,3	-4,4
Frankrike	-3,6	-3,1	-8,9	-3,2
Italia	-2,6	-1,5	-9,6	-4,3
Offentlig gjeld				
Euroområdet	92,9	85,7	99,2	92,7
Tyskland	71,8	58,9	68,7	64,5
Spania	98,7	98,3	120,0	113,7
Frankrike	96,0	97,4	114,6	109,1
Italia	134,4	134,1	153,3	146,8

Kilde: EU-kommisjonens vårrapport (kan lastes ned [her](#)).

Da pandemien traff i mars 2020 ble Stabilitets- og vekstpaktens budsjettregler koplet ut. Det bidro til at medlemslandene kunne føre en ekspansiv finanspolitikk for å motvirke de økonomiske virkningene av pandemien. Fram til Russlands invasjon av Ukraina var planen at unntaket fra Stabilitets- og vekstpaktens budsjettregler skulle opphøre i 2023. I mai i år foretok EU-kommisjonen en ny vurdering av dette spørsmålet og vedtok at unntaket også skal gjelde for 2023. Det begrunnes med at stor usikkerhet og stor risiko for en svakere økonomisk utvikling enn EU-kommisjonen la til grunn i sin vårprognose, energipriser på historisk høye nivåer og avbrudd i leveringskjeder. Dermed vil medlemslandene ved behov kvikt kunne justere finanspolitikken. EU-kommisjonen anslår at medlemslandene allerede har iverksatt tiltak for å dempe virkningene av de høye energiprisene som svarer til 0,6 pst. av BNP.

Bærekraftig finans

Under betegnelsen bærekraftig finans foregår det en omfattende regelverksutvikling i EU som har som formål å dreie kapital over i mer bærekraftige investeringer. Kjernen i dette arbeidet er et felles system for å klassifisere økonomiske aktiviteter som bidrar vesentlig til å oppnå miljømål (taksonomi). Miljømålene er redusere og forebygge klimagassutslipp, klimatilpasning, bærekraftig bruk og beskyttelse av vann- og marine ressurser, omstilling til en sirkulærøkonomi, forebygging av forurensing og verne om og restaurere naturmangfold og økosystemer. For at en aktivitet skal betegnes som bærekraftig må den bidra vesentlig til oppfyllelse av minst ett av miljømålene og samtidig ikke ha betydelig negativ innvirkning på de fem andre målene.

Hittil har europakommisjonens arbeid vært konsentrert om de første to klimamålene. Det første kriteriesettet, som klassifiserer om lag 100 aktiviteter som antas å kunne bidra vesentlig til minst ett av klimamålene, trådte i kraft ved inngangen til 2022. Videre la Europakommisjonen 9. mars ([her](#)) fram forslag til supplerende kriteriesett som omfatter aktiviteter knyttet til naturgass og kjernekraft. Forslaget, som er svært omstridt, ble sendt både Rådet og Europaparlamentet for gjennomgang (scrutiny). Denne gjennomgangen har en tidsramme på 4 måneder som kan utvides med 2 måneder. De to institusjonene kan enten godkjenne den delegerte rettsakten i sin helhet eller forkaste den. Det er ikke vanlig at en delegert rettsakt avvises. I dette tilfellet er imidlertid avstemningsresultatet i Europaparlamentet usikkert. Ved komitebehandling 14. juni forkastet miljøkomiteen og økonomikomiteen samlet forslaget med et lite flertall. Europaparlamentet i plenum vil stemme over forslaget 6. juli.

Det neste kriteriesettet vil dekke de fire siste miljømålene. Som en hjelp i arbeidet med å utvikle taksonomien får EU-kommisjonen råd fra ekspertgruppen «Platform for Sustainable Finance» (PSF). I slutten av mars i år sendte PSF forslag til EU-kommisjonen til tekniske kriterier for de gjenværende fire miljømålene ([her](#)). Det er ventet at EU-kommisjonen vil legge fram forslag til kriteriesett i løpet av 2022.

Det arbeides med å utvide taksonomien til også å omfatte samfunnsmessige mål. PSF la i februar i år fram forslag på dette området ([her](#)). De foreslår at aktiviteter måles mot tre overordnede samfunnsmessige mål; anstendig arbeid, tilstrekkelig levestandard og velferd for sluttbrukere av produkter og tjenester og Inkluderende og bærekraftige samfunn. Rapporten vurderer også hvordan aktiviteter kan bidra vesentlig til målene.

Slik taksonomien er utformet er det flere aktiviteter som er utelatte. Slike utelatte aktiviteter kan uriktig bli tolket som ikke være «grønne». For å adressere slike spørsmål sendte PSL i mars i år

forslag til EU-kommisjonen om hvordan håndtere aktiviteter som ikke er klassifisert i taksonomien ([her](#)).

EU-kommisjonen la 6 juli 2021 frem forslag til standard for grønne obligasjoner, les forslaget [her](#). Forslaget innebærer blant annet at det vil være frivillig for obligasjonsutstedere å benytte standarden. Velger en å bruke standarden er det flere vilkår som må oppfylles, blant annet at finansieringen må gå til prosjekter som er i tråd med taksonomien. Både Rådet ([her](#)) og Europaparlamentet ([her](#)) har vedtatt sine forhandlingsposisjoner. Trilogforhandlinger skulle startet i juni mer er utsatt til 2. halvår under det Tsjekiske formannskapet.

Forslag til nytt direktiv om selskapers bærekraftsrapportering («Corporate Sustainability Reporting Directive», CSRD) ble lagt fram av Europakommisjonen i april 2021. Forslaget skal forbedre foretakenes bærekraftsrapportering. Plikten til å rapportere bærekraftsinformasjon utvides til å gjelde alle store foretak og alle noterte foretak, med unntak av såkalte mikroforetak. Rapporteringskravene avhenger av størrelsen på foretaket, og noterte små og mellomstore foretak omfattes først tre år etter at direktivet har trådt i kraft i EU. Andre små og mellomstore foretak kan rapportere på frivillig basis. Rapporteringsstandardene skal etter forslaget vedtas av Kommisjonen i delegerte rettsakter. Det skal utarbeides to ulike standarder for henholdsvis store og små og mellomstore foretak. Kommisjonen foreslår at bærekraftsrapporteringen skal attesteres med moderat sikkerhet av revisor eller annen uavhengig tredjepart, at den skal digitaliseres og gjøres lett tilgjengelig gjennom en offentlig database. Forhandlingene mellom Rådet og europaparlamentet er i sluttspurten når dette skrives. Det ligger an til enkelte endringer i forhold til forslaget fra EU-kommisjonen.

Utvidelse av Euroområdet – Kroatia

Kroatia er på god vei til å innføre euro. Både Europakommisjonen og Den europeiske sentralbankens har nylig utarbeidet konvergensrapporter. Europakommisjonen konkluderer der med at *“In the light of its assessment on legal compatibility and on the fulfilment of the convergence criteria, and taking into account the additional relevant factors, the Commission considers that Croatia fulfils the conditions for the adoption of the euro”*. Konvergensrapportene kan leses (EU: [her](#) og ECB: [her](#)). Det er 4 økonomiske konvergenskriterier som må oppfylles for å bli integrert i det pengepolitiske regimet i euroområdet:

1. Prisstabilitet. Inflasjonen kan ikke være høyere enn 1,5 prosentpoeng over de 3 landene med lavest inflasjon. I april var inflasjonen i Kroatia 4,7 pst., like under referanseverdien på 4,9 pst.
2. Sunne og opprettholdbare offentlige finanser: Landet skal ikke være underlagt prosedyren for store underskudd. Underskuddet i Kroatia avtok i 2021 til under 3 pst. og ventes å avta ytterligere i både 2022 og 23. Offentlig gjeld har vært avtakende og anslås til 75 pst. i 2022.
3. Valutakursstabilitet: Landet må delta i ERMII i minst 2 år uten store avvik fra sentralkursen definert i ERMII og uten å devaluere sin sentralkurs mot euro i samme perioden. Den kroatiske kunaen har deltatt i ERM II og har stort sett vært stabil de siste to årene frem til mai 2022. Kunaen holdt seg veldig nær sin ERM II-sentralkurs mot euro.
4. Lange renter: Lange renter bør ikke være mer enn 2 prosentpoeng over de 3 landene med lavest inflasjon. Den gjennomsnittlige Kroatisk renten har vært godt under referanseverdien på 2,6 pst.

I tillegg må kandidatland også sørge for at nasjonal lovgivning er forenlig med traktaten og statuttene for Det europeiske sentralbanksystemet (ESCB) og Den europeiske sentralbanken (ECB).

Det er ventet at Rådet i første halvdel av juli vil besluttet at Kroatia blir medlem av euroområdet og tar i bruk euroen fra 1. januar 2023.

Karbongrensejusteringsmekanisme (CBAM)

Karbongrensejusteringsmekanisme (CBAM) er en sentral del av EUs klimapakke «Fit for 55». Forslag til denne klimapakken, som skal bidra til at EU når målet om å kutte sine klimagassutslipp i 2030 med 55 pst. sammenliknet med 1990sine klimamål for 2030, ble lagt fram av EU-kommisjonen i juli 2021. Det har vært høyt tempo i arbeidet med EU-kommisjonens forslag i både Europaparlamentet og i Rådet, og nå har begge institusjonene mandater til å forhandle (trilog). Forhandlingene mellom Parlamentet og Rådet starter raskt. Det er imidlertid flere som mener at enighet ikke oppnås før første halvår 2023 under det svenske formannskapet.

CBAM skal bidra til å hindre at produksjon flytter fra EU til andre deler av verden når EU strammer til sin klimapolitikk. CBAM er nært knyttet til kvotesystemet gjennom reglene for utfasing av gratiskvoter. Europaparlamentet vedtok 22. juni mandat for forhandlingene med Rådet om CBAM.

Forhandlingsmandatet til Europaparlamentet adskiller seg fra Rådet, og EU-kommisjonen, på flere områder:

- For det første skal ordningen ifølge Europaparlamentet, i tillegg til direkte utslipp, også omfatte indirekte utslipp dvs. utslipp knyttet til produksjon av elektrisitet som inngår i produksjon av varen. I dag har landene mulighet til å kompensere virksomheter for at kvotesystemet bidrar til å øke elektrisitetsprisen. I Norge er det CO₂-kompensasjonsordningen for kraftkrevende industri som brukes. Skulle forhandlingene mellom Europaparlamentet og Rådet ende med at indirekte utslipp inkluderes i CBAM vil denne ordningen måtte fases ut.
- For det andre skal gratiskvoter fases ut i løpet av 6 år i Europaparlamentets forslag mot 10 år hos Rådet.
- For det tredje ber Parlamentet EU-kommisjonen utforme en ordning der de mest utslippseffektive virksomhetene mottar gratiskvoter for utslipp knyttet til eksport av varer ut av EU. Det presiseres at ordningen må være i tråd med WTO-regelverket.
- For det fjerde skal omfanget av CBAM utvides til kjemikalier, polymer og hydrogen, og de to førstnevnte skal gjennom en vurdering fra Kommisjonen.

Skattearbeidet i EU siste halvår

Krig og pandemi til tross - eller kanskje nettopp på grunn av de vanskelige tidene - EUs arbeid med skatteinitiativer fortsetter med uforminsket styrke. EU-institusjonene har tradisjonelt et skjerpet fokus på skatt i krisetider for å sikre at nødvendig proveny kommer inn til statene og at systemene oppfattes som effektive og rettferdige. Kommissær Paolo Gentiloni understreket på en høring i Europaparlamentet nylig at skattereglene spiller en nøkkelrolle i finansieringen av gjenoppbyggingen etter pandemien og av krisetiltakene som følge av krigen i Ukraina. Det siste tiårets medieavsløringer av skatteomgåelse og skatteunndragelse gjennom Lux Leaks, Panama Papers, Pandora's Papers etc., fungerer også som katalysatorer for regler mot såkalt aggressiv skatteplanlegging og skatteunndragelse.

Rådet (ECOFIN) vedtar reglene alene i skattesaker. Sterke grupper i Europaparlamentet er pådrivere i skattearbeidet, særlig når det gjelder tiltak mot skatteomgåelse og -unndragelse, men Parlamentet har kun en rådgivende funksjon når regler om skatt skal vedtas. Det andre spesielle med skattesaker er at lovgivningsvedtak må treffes med enstemmighet. Dette prinsippet har kommet under press den siste tiden, særlig på grunn av problemer med å få vedtatt direktivet om global minimumsskatt, se omtale lenger ned.

Langsiktige planer på skatteområdet

Europakommisjonen la 18. mai 2021 frem sin [meddelelse](#) om **selskapsbeskatningen for det 21. århundre**, som er en del av den større [skattereformen EU skisserte i 2020](#). Her omtales EUs visjoner for skattepolitikken på selskapskatteområdet og de konkrete initiativene man planlegger. Når Kommisjonen nå har begynt å legge frem forslagene, vises det stadig tilbake til meddelelsen som basis for de konkrete løsningene som er valgt. Det brukes derfor litt plass nedenfor på å omtale de viktigste punktene i meddelelsen.

Hovedparolen er at man skal legge til rette for et robust, effektivt og rettferdig rammeverk for selskapsbeskatning. Samtidig skal man fjerne hindre for grensekryssende investeringer i det indre marked og skape et miljø som bidrar til rettferdig og bærekraftig vekst. Mot dette bakteppet av generelle betraktninger er det lagt særlig vekt på følgende tre problemstillinger:

- Behovet for re-design av skatteprinsipper som hittil av vært basert på hjemstat og kilde. Prinsippene må oppdateres og tilpasses moderne forretningsmodeller, blant annet som følge av en omfattende digitaliseringsprosesser.
- Behov for harmonisering - Skattesystemene i medlemsstatene utgjør et lappeteppes av ulike regler, noe som kompliserer og legger hindringer i veien for grensekryssende handel og utvidelser, og som på sikt kan skade EUs konkurranseevne. Store etterlevelseskostnader og risiko for dobbeltbeskatning.
- Behovet å motvirke skatteomgåelse og å fremme transparens. Stadig mer internasjonal handel og avanserte, digitale forretningsmodeller gjør det mulig for foretakene å utnytte smutthull og ulikheter mellom skattesystemene. Det benyttes sofistikerte strategier for å unngå skatt. Samtidig er informasjon om hva foretakene betaler i skatt lite tilgjengelig, noe som igjen underminerer borgernes tillit til skattesystemet som helhet.

Når det gjelder konkrete tiltak, skisserer meddelelsen følgende:

- 1) **BEFIT**- Business in Europe Framework for Income Taxation. Med dette planlegger Kommisjonen å legge frem et forslag til et **helhetlig rammeverk for foretaksbeskatning** (*single corporate rulebook*), som skal redusere administrative byrder for

foretakene, motvirke skattemessige hindringer ved grensekryssende virksomhet og gi et mer forretningsvennlig miljø i det indre markedet. Videre skal rammeverket redusere foretakenes muligheter til å planlegge seg bort fra skatt.

Prinsippene for de nye reglene er at skattleggingen skal baseres på **felles regler for hva som regnes inn i skattegrunnlaget og for hvordan beskatningen skal fordeles mellom statene**. Planen er at fordelingen skal skje etter en formel hvor det legges vekt på hvor selskapene selger sine varer og tjenester, hvor de har sine eiendeler og hvor arbeidstakerne befinner seg. Skattesatsene vil imidlertid ikke bli harmonisert; de nasjonale satsene skal anvendes på det harmoniserte skattegrunnlaget.

Direktivet for en *Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB)*, som ble foreslått av Kommisjonen for over ti år siden, vil trekkes tilbake samtidig som BEFIT-forslaget fremlegges. Det er forventet at dette vil skje i løpet av første halvår 2023.

- 2) På mer kort sikt er blant annet følgende tiltak skissert i meddelelsen:
- Regler som sørger for større skattemessig likebehandling mellom investeringer via selskapets egenkapital og investering via gjeld. Tiltaket har fått navnet *DEBRA (Debt Equity Bias Reduction Allowance)*. Etter gjeldende regler gir de fleste land fradrag for rentekostnader når investeringer finansieres med opptak av gjeld, mens det ikke gis tilsvarende fradrag for tap av alternativ avkastning når investeringene finansieres via egenkapital. Formålet er å motvirke at selskaper lar skattemessige vurderinger styre valg av finansieringsmåte. Det antas også at insentiver til større grad av egenkapitalfinansiering vil bidra til mindre gjeldsgrad og fremme EU-selskapers konkurransevne overfor selskaper i tredjeland som f.eks. USA, der det tradisjonelt er mindre grad av gjeldsfinansiering. Her har Kommisjonen allerede lagt frem et forslag, se mer om dette nedenfor.
  - Regler om større transparens i hva store selskaper innenfor EU betaler i effektiv skatt. Formålet er blant annet å oppdage uønskede skatteplanleggingsstrategier lettere og gi de som utformer skattepolitikken bedre oversikt over hva slike foretak bidrar med av skatt i EU.
  - Regler for identifikasjon og overvåking av såkalte skall-selskaper («postkasseselskaper» i tradisjonell norsk terminologi) og fjerning av deres muligheter til å benytte seg av skattefordeler gitt i direktiver, nasjonal lovgivning og skatteavtaler. Også dette forslaget kan du lese mer om nedenfor.

I tillegg til tiltak på området for selskapsbeskatning, beskriver Kommisjonen også enkelte andre generelle trekk de ser for seg for EUs skatte- og avgiftspolitik i årene fremover. Kommisjonen ønsker generelt en balansert blanding av ulike typer skatter og avgifter, hvor man blir mindre avhengig av skatt på arbeid, og ønsker en mer målrettet og effektiv bruk av merverdiavgift og adferdskorrigerende beskatning.

Her nevnes for eksempel revisjonen av energiskattedirektivet og karbondioksydjusteringsmekanismen (CBAM), som eksempler på at skattlegging og andre prissettingsmekanismer skal sikre EUs mål om å redusere utslipp med 55 prosent innen 2030 og bli klimanøytrale innen 2050. Et annet initiativ som nevnes er revisjon av tobakksbeskatningen for helseformål.

Digital skatt er ikke omtalt som et eget tiltak i meddelelsen, men Kommisjonen nevner at man vil starte arbeidet med implementering av pilar 1 av «*Global Tax deal*» straks denne går igjennom globalt (hvilket den gjorde høsten 2021). Videre nevner Kommisjonen EUs vurderinger av en egen digital skatt i EU, som i likhet med fremtidige inntekter fra blant annet karbondioksydjusteringsmekanismen (CBAM) og pilar 1 av *global tax deal*, er tenkt å utgjøre en del av inntektene til EUs egne budsjetter (*own resources*).

Aktuelle saker

I redegjørelsen nedenfor gjennomgås noen av initiativene EU-institusjonene arbeider med for tiden. Omtalen er ikke uttømmende, og det vil bli rapportert om flere regelinitiativer senere.

«Global tax deal» - minimumsskatten

Det store skattedramaet dette halvåret har vært det franske formannskapetets gjentatte forsøk på å få ECOFIN til å vedta Kommissjonens forslag til et direktiv om minimumsskatt på 15 prosent for store foretak. Den hittil seneste versjonen av kompromissteksten til direktivet ligger [her](#). Direktivet representerer EUs gjennomføring av **pilar 2** av den politiske avtalen som ble inngått mellom 137 land høsten 2021 i OECDs Inclusive Framework. Denne overenskomsten er ikke juridisk bindende i seg selv, men fordrer gjennomføring i nasjonal rett. I EU skal et direktiv sørge for at gjennomføringen blir lik i alle medlemsstatene.

Formålet med minimumsskatten er å redusere rommet for skatteomgåelse i de globale foretakene, samtidig som den skal motvirke skadelig skattekonkurranse mellom landene. At enkelte land stadig senker satsene for selskapskatt og/eller snevrer inn skattegrunnlagene for å trekke til seg investeringer og kapital, anses å vri konkurransen og skape et «*race to the bottom*» mellom landene.

For å forstå debatten i EU om minimumsskatten, er det viktig å ha med seg at den globale politiske avtalen («Global tax deal») består av to pilarer.

Derfor først et par ord om **pilar 1**:

Etter denne pilaren skal en del av overskuddet til de aller største globale foretakene med de største inntektene (over 20 mrd. euro årlig) beskattes også i stater hvor foretaket ikke er fysisk tilstede, men hvor det tilbyr sine varer og tjenester. De skal altså i større grad enn i dag beskattes i «markedsstaten». Grunnen til at man ønsker et slikt prinsipp, er at digitaliserte forretningsmodeller gjør at foretak ikke alltid har behov for den tradisjonelle fysiske tilstedeværelsen i en stat for å tjene inntekter der. Virksomheten kan drives fra et helt annet sted i verden og likevel generere store inntekter i markedsstaten.

Det Pilar 1 innebærer, er altså først og fremst et nytt prinsipp for *fordeling av beskatningsretten* mellom stater. Den vil imidlertid også kunne føre til at omfattede selskaper blir beskattet *i større grad* enn etter dagens fordelingsprinsipper. Siden digital virksomhet i prinsippet kan drives fra hvor som helst i verden, vil dette gi insentiver til å organisere selskapsstrukturen slik at inntekter anses innvunnet der det er lavest skatt, og kostnader anses pådratt der det er høyest skatt. Hvis man går over til et prinsipp hvor markedsstaten i større grad skal få rett til å beskatte en del av inntekten, reduseres disse påvirknings- og tilpasningsmulighetene noe.

Pilar 1 inneholder kompliserte kriterier for skatteberegningen. Grovt forenklet skal 25 pst. av en residualprofitt som beregnes etter nærmere regler, beskattes i markedsstaten i stedet for i staten der foretaket er skattemessig hjemmehørende. Det er fremdeles forhandlinger i OECD om den endelige utformingen av en multilateral avtale til gjennomføring av denne pilaren, og derfor er det heller ikke lagt frem noe forslag til EU-direktiv på pilar 1 ennå.

I EU-systemet blir pilar 1 ofte noe upresist omtalt som «*digitalskatten*» fordi den vil omfatte de store tech-gigantene som f.eks. Google, Amazon, Meta (tidl. Facebook) og Apple. Pilar 2 blir som nevnt kalt «*minimumsskatten*». Å forsøke å gi de nye globale skattereglene *litt* mer beskrivende navn enn «pilar 1» og «pilar 2» er et fornuftig pedagogisk grep. Sistnevnte stammespråk-betegnelser er lite opplysende for de som ikke er involvert i arbeidet med reglene. Når jeg likevel tidvis benytter «pilar 1 og «pilar 2» i den følgende omtalen, er det fordi innholdet i pilarene forklares i øvrig tekst, og det blir for omstendelig å vise til pilarenes skattemessige særegenheter hver gang de omtales.

Når pilar 1 blir implementert, har statene plikt til å avskaffe eksisterende skatter/avgifter på digitale tjenester (*digital services tax – DST*) og til ikke å innføre nye DST'er. Dette har gjort at EUs planer om en egen digitalskatt har blitt lagt på is. Avgrensningen av hva slags digitale skatter som vil være forbudt og tillatt etter innføring av Pilar 1, er imidlertid ikke klar. Det jobbes for tiden med regler for en slik avgrensning i OECD.

Pilar 2

Pilar 2 om minimumsskatt har et annet hovedformål enn pilar 1. Her er det ikke nye prinsipper for fordeling av beskatningsrett mellom stater som er hovedpoenget, men å sørge for at multinasjonale konserner betaler et minimum av skatt på global basis, uavhengig av hvor de enkelte konsernselskapene er etablert eller tilbyr sine varer og tjenester. På denne måten skal skatteomgåelse og overskuddsflytting motvirkes. Kun konserner med årlig inntekt på minst 750 millioner euro skal omfattes av minimumsskatten.

Med økt globalisering har de multinasjonale konsernene kunnet organisere seg slik at de drar nytte f.eks. av ulike skatteavtaler og forskjeller i nasjonal lovgivning for å minimere skatten på selskapsinntektene. Dette er bakgrunnen for at de 137 landene ble enige om en minimumsskatt på 15 pst. for konserner med grenseoverskridende virksomhet. Et kappløp mot bunnen skal unngås ved at et selskap i samme konsern kan bli ilagt minimumsskatten hvis et annet konsernselskap blir skattet for lavt i staten der sistnevnte selskap er hjemmehørende. Vilåret for å ilegge slik minimumsskatt er at minst ett av selskapene i konsernet befinner seg i en stat som har sluttet seg til den internasjonale overenskomsten.

En global CFC?

Pilar 2-skatten har likhetstrekk med en nasjonal CFC-beskatning (taxation of *Controlled Foreign Companies*) eller NOKUS-beskatning som den norske varianten heter (norsk beskatning av NOrskKontrollert Utenlandsk Selskap). Også CFC- og NOKUS-beskatning skal sørge for å utjevne effekten av manglende beskatning i en annen stat. Løsningen i disse reglene er at lavt beskattet overskudd i et utenlandsk selskap beskattes løpende i staten der eierselskapet (eller den fysiske eieren) er skattemessig hjemmehørende. Noe av det spesielle med reglene under den globale minimumsskatten, er at landene skal *samarbeide* om denne type beskatning, og at det gjelder felles beregningsregler og rekkefølgeprinsipper for hvilken stat som skal plukke opp den underbeskattede inntekten.

Skal motvirke tilpasninger og skadelig skattekonkurranse

Siden minimumsskatten skal betales uavhengig av om det aktuelle selskapet har noen *tilknytning* til den staten som ender opp med å skattlegge det, blir selskapets insentiver til å lokalisere seg i et lavskatteland mindre. Den andre siden av mynten er at en minimumsskatt som må betales uavhengig av hvor selskapet er hjemmehørende eller driver virksomhet, vil redusere statenes insitament til å

operere med lav selskapsskatt for å trekke til seg kapital og investeringer. Eller sagt på en annen måte: Dersom en stat har trukket til seg en selskapsetablering ved å forespeile selskapet lav beskatning, vil denne insentiv-effekten reduseres hvis en annen stat uansett plukker opp den samme inntekten til beskatning. På sikt er målet at de landene som i utgangspunktet har lav skatt, skal begynne å skattlegge hjemmehørende selskaper med en generell skattesats på minst 15 prosent, slik at det ikke blir behov for at inntekten beskattes et annet sted i kjeden. Ved at det opprinnelige konkurransefortrinnet i lavskattelandet fjernes eller reduseres, håper man at dette landet vil se nytten av å kreve inn skatten selv, i stedet for å «gi bort» provenyet til en annen skattejurisdiksjon.

Modellregler og harmonisering

OECD la sent i 2021 frem modellregler for hvordan minimumsskatten skal gjennomføres, og basert på modellreglene la Kommisjonen frem sitt forslag til et EU-direktiv 22. desember 2021. Det er dette forslaget som har ligget til behandling i ECOFIN siste halvår.

Direktivet vil sørge for at minimumsskatten blir gjennomført på en harmonisert måte i alle medlemsstatene, slik at ikke variasjoner i nasjonal gjennomføring skaper vridninger i det indre markedet. Dette anses spesielt viktig i en tett integrert økonomi som i EU. EU-direktivet ligger nært opptil OECDs modellregler, men har enkelte spesialtilpasninger for å hindre konflikt med EUs fire friheter og prinsippet om ikke-diskriminering. Minimumsskatten skal derfor gjelde også i tilfeller hvor alle konsernselskapene er hjemmehørende i samme medlemsland, slik at man behandler rent nasjonale situasjoner og grensekryssende situasjoner likt.

Medlemsstatenes innvendinger avhjulpet underveis

Direktivforslaget har jevnt over vært godt mottatt av EUs medlemsland, og flertallet av finansministrene i ECOFIN har presset på for en tidlig vedtakelse, slik at EU kunne gå foran som et eksempel for resten av verden. Utfordringen har som vanlig vært at det kreves enstemmighet for å vedta regler om skatt i EU.

Enkelte medlemsstater var tidlig i prosessen skeptiske til deler av direktivet. Blant annet ble den opprinnelige ikrafttredelsesdatoen 1. januar 2023 ansett som for ambisiøs. I tillegg mente flere stater at de ikke hadde skattesystemer som er rigget for et så omfattende regelsystem som minimumsskatten krever, og at de heller ikke hadde konserner som er store nok til å overstige inntektsterskelen på 750 millioner euro. Disse landene så det som en uforholdsmessig belastning å legge om hele det nasjonale skattesystemet bare for å innføre regler som i begrenset grad vil tilføre dem økt skatteproveny.

Innvendingene fra medlemsstatene har gjennom prosessen blitt ivaretatt gjennom ulike kompromisser utarbeidet av det franske formannskapet. Blant annet er den generelle ikrafttredelsesdatoen nå utsatt til 31. desember 2023, hvilket i praksis vil bety virkning fra 2024. (En av regelmekanismene - «*the undertaxed payments rule*» - vil først vil få virkning fra 31. desember 2024.) I tillegg er det gitt overgangsordninger på opptil seks år for land hvor færre enn 12 konsernspisser vil ha inntekter som overstiger terskelen for å være omfattet av minimumsskatten. I mellomtiden gjelder spesielle rapporteringsregler for disse konsernene, for å sørge for at de nødvendige opplysninger tilflyter andre statene som kan beskatte inntektene. Den opprinnelige direktivbestemmelsen som påpekte muligheten for fremtidige endringer av direktivet har også blitt strøket. Disse endringene gjorde at alle medlemsstater unntatt Polen sa seg villige til å vedta direktivet i april møtet i ECOFIN.

Forholdet mellom pilar 1 og pilar 2. Polen og Ungarns manglende utbetalinger fra gjenoppbyggingsfasiliteten

Den innvendingen som har skapt mest hodebry for det franske formannskapet, er imidlertid kravet om en kobling mellom minimumsskatten i pilar 2 og de nye fordelingsprinsippene i pilar 1 (se ovenfor). Polen krevde tidlig at det måtte etableres en juridisk binding mellom de to pilarene i den globale overenskomsten, slik at man ikke vedtok minimumsskatten før alle var sikre på at det virkelig ble noe av pilar 1. Det franske formannskapet gjorde flere forsøk på å komme Polen i møte med utkast til politiske erklæringer som ga uttrykk for at Rådet anså seg fullt ut forpliktet til å vedta *både* pilar 1 og pilar 2, riktignok uten å skape noen juridisk binding slik Polen ønsket. I ECOFIN 17. juni ble det klart at Polen anså koblingen tilstrekkelig til at de kunne være med på å vedta direktivet.

Det har versert spekulasjoner både i media og i EU-institusjonene om hva som opprinnelig var Polens motiver for å motsette seg vedtakelse av pilar 2. Landet hadde lenge ventet på å få Kommisjonens og Rådets godkjenning av sin søknad om utbetaling fra pandemifondet («*Recovery and Resilience Facility*»), som var betinget av at Polen først måtte oppfylle visse rettsstatsvilkår, blant knyttet til de polske domstolenes uavhengighet. Forut for ECOFIN-møtet 17. juni hadde Kommisjonen gitt klarsignal for utbetaling til Polen, riktignok på betingelse av at Polen først måtte oppfylle spesifikke rettsstatskrav, og ECOFIN tilsluttet seg denne avgjørelsen i møtet 17. juni. Mange mente dette (betingede) tilsagnet var utslagsgivende for Polens snuoperasjon i saken om minimumsskatten.

Også Ungarn venter på sine utbetalinger fra gjenoppbyggingsfondet, og i ECOFIN 17. juni snudde de fra ja til nei til direktivet om minimumsskatt. Ungarn oppga den samme begrunnelsen som Polen opprinnelig gjorde – at de ønsket en *juridisk* kobling mellom pilar 1 og pilar 2. I tillegg mente de at dette var feil tidspunkt å innføre en minimumsskatt på, sett på bakgrunn av krigen i Ukraina, økte priser på energi, forstyrrelser i leveringskjedene, inflasjonsfare og generell risiko for å sette økonomien under press. Alle disse argumentene ble kraftig tilbakevist av det franske formannskapet, som viste til at det *nettopp* i slike tider er viktig med et skattesystem som fungerer.

Dermed var nå Ungarn det eneste landet som nektet å vedta direktivet. Det franske formannskapet var da like langt og måtte innse at direktivet ikke ville bli vedtatt under deres formannskapsperiode. Saken er nå gått videre til det tsjekkiske formannskapet som overtok fra 1. juli. Første ECOFIN-møte under Tsjekkia er 12. juli, og det ryktes nå at diskusjonen om minimumsskatten skal plukkes opp igjen i dette møtet, men temaet står i skrivende stund ikke på agendaen.

Selv om det blir spekulert i Polens og Ungarns motiver for krav om en binding mellom de to pilarene, må det samtidig sies at det faktisk *er* ulike interesser mellom ulike land om innføring av henholdsvis pilar 1 og pilar 2. Utenfor EU har f.eks. USA mindre egeninteresse i å innføre pilar 1 som tildeler bekatningsrett til markedsstaten, siden den vil innebære at en del av inntektene til de amerikanske tech-gigantene blir beskattet i utlandet i stedet for i USA. Og motsatt - *markedsstatene* for digitale tjenester vil typisk være mer opptatt av å få gjennomført pilar 1, fordi de vil få økte skatteinntekter fra digitale virksomheter som er hjemmehørende i andre land. Og en prioritering av pilar 1 fremfor pilar 2 (eller i alle fall at man ikke tar pilar 2 uten samtidig å få pilar 1) vil være enda viktigere for markedsstater som i utgangspunktet ikke er så opptatt av å innføre *minimumsskatten* under pilar 2.

Virkning av forsinket implementering for prosessene ellers i verden

At det drøyer med implementeringen av minimumsskatten i EU, kan ha negativ innvirkning på vedtaksiveren også i andre deler av verden, f.eks. i USA som skal ha mellomvalg til Kongressen kommende høst. Republikanerne har uttrykt misnøye med både pilar 1 og pilar 2 og er tilfredse med

Ungarns veto i ECOFIN. Dersom republikanerne vinner tilbake Representantenes hus i mellomvalgene, vil vedtakelsen av både pilar 1 og pilar 2 kunne stå i fare. To republikanske medlemmer av Kongressen skrev etter ECOFIN-møtet til Ungarns ambassadør i Washington og foreslo at Ungarn skulle samarbeide med de republikanske kongressmedlemmene i saken om minimumsskatt. Demokratene og skatteadministrasjonen i USA arbeider på sin side med å få vedtatt minimumsskatten så snart som mulig, men også blant demokratene har det vært visse murringer i saken, men da særlig knyttet til pilar 1.

Andre vedtaksprosesser mulige?

EU-landene minus Ungarn ser nå etter andre løsninger for å få vedtatt direktivet. Frankrikes statsminister Bruno Le Maire uttalte å slutten av sitt formannskap at «*minimumsskatten vil bli vedtatt i de kommende månedene med eller uten Ungarn*». Det som vurderes er et såkalt «*enhanced cooperation*» (utvidet samarbeid), som gir mulighet for at landene som allerede er enige går sammen om å vedta et forslag som skal gjelde for disse medlemslandene, uavhengig av enstemmighetskravet som ellers gjelder i skattesaker. Under denne prosedyren trenger bare ni av medlemslandene være enige. Prosedyren blir ikke ofte tatt i bruk, men den har tidligere blant annet vært benyttet for å forsøke å få vedtatt forslaget om en transaksjonsskatt på finansielle tjenester (*Financial Transactions Tax – FTT*), men uten at dette har lyktes foreløpig.

Le Maire sa det slik på en pressekonferanse sent i juni:

«I will never give up on this file. Everyone knows that Budapest's opposition has absolutely nothing to do with the merits of the proposal. Europe should and can't anymore be held hostage to the bad will of certain members».

Europaparlamentets indignasjon og resolusjon

På bakgrunn av Ungarns veto mot minimumsskattedirektivet, vedtok Europaparlamentet i plenumsesjonen 6. juli en [resolusjon](#), hvor de fremhever viktigheten av minimumsskatten i seg selv, men også at det er viktig å få vedtatt den så snart som mulig. De kritiserer Ungarns snuoperasjon ved først å ville stemme for forslaget, for så å snu i ellefte time før ECOFIN-møtet 17. juni. Parlamentet minner videre om at traktatens enstemmighetskrav skal motsvares av en «*ytterst høy grad av ansvarsfølelse*», og at nasjonale veto konsekvent har hindret fremskrittene på mange viktige skatteområder.

Parlamentet skriver videre at de «*fordømmer at «visse medlemsstater har misbrukt sin vetorett på skatteområdet til å oppnå innrømmelser på andre politikkområder»* og understreker at «*eksistensen av vetoretten truer med å opprettholde en skadelig skattepraksis og en sosial urettferdighet som undergraver unionens evne til å fungere effektivt, til å fremme like konkurransevilkår og til å beskytte borgernes og de små og mellomstore bedriftenes beste interesser*».

Parlamentet ber Ungarn om å slutte å blokkere for vedtakelsen av pilar 2 i Rådet samtidig som Parlamentet «*beklager det forhold, at én enkelt medlemsstat er i stand til å kjøre fast gjennomførelsen av en så historisk avtale og 26 andre medlemsstater*». De ber Kommisjonen og Rådet om ikke å innlede politiske forhandlinger med medlemsstater som misbruker sin vetorett og gjentar oppfordringen om å fastholde betingelsen om avtalt kondisjonalitet, i denne sammenheng vilkårene som Ungarn (og Polen) må oppfylle for å få utbetalt midler fra gjenoppbyggingsfasiliteten.

Parlamentet ber videre Kommisjonen og Rådet å undersøke om det finnes andre muligheter til å få vedtatt skattedirektivet på kort sikt, gjennom prosedyren om utvidet samarbeid etter TEU artikkel 20 eller på andre måter, f.eks. etter TEU artikkel 116. Endelig oppfordrer Parlamentet medlemsstatene på lang sikt til å vurdere merverdien av å gå over til krav om kvalifisert flertall i stedet for enstemmighet i skattesaker.

Spesielt om Norges interesse i prosessen om pilar 2

Norge er blant landene som har sluttet seg til den globale overenskomsten, og som vil implementere de to pilarene i nasjonal rett. Vi implementerer imidlertid ikke EUs direktiver og forordninger på skatteområdet, da heller ikke pilar 2-direktivet (eller pilar 1-direktivet når dette etter hvert blir fremlagt).

Siden Norge likevel er forpliktet til å følge de fire friheter på skatteområdet, vil det likevel kunne bli aktuelt å innføre regler som gjør at pilar 2-reglene også omfatter *heilmorske* konserner, dersom dette er nødvendig for å unngå forskjellsbehandling/restriksjoner i grensekryssende situasjoner. Det er imidlertid lite sannsynlig at dette vil ha noen praktisk betydning for Norge, siden terskelbeløpet på 750 mill. euro sannsynligvis medfører at vi har få konserner som vil være omfattet av reglene. Og selv om vi skulle ha slike konserner, vil effektiv norsk skattesats etter pilar 2-reglene trolig uansett være tilstrekkelig til å dekke inn 15 pst-skatten, slik at det ikke blir noe restbeløp å beskatte.

Men rent faktisk vil det likevel ha stor betydning for prosessen i Norge hvordan pilar 2-saken utvikler seg videre i EU. Norge følger derfor saken tett. I tillegg vil Norge følge med på hva EU etter hvert ser for seg av digitale avgifter, særlig dersom pilar 1 ikke skulle bli vedtatt som forutsatt.

Mulighet for overgang til kvalifisert flertall i skattesaker?

Behandlingen i Rådet av minimumsskatten har (som Parlamentets resolusjon viser) satt fart i diskusjonen om man bør gå over til kvalifisert flertall også i regelverksprosesser om skatt. Allerede 15. januar 2019 la Europakommisjonen frem en meddelelse hvor en overgang til flertallsavgjørelse ble diskutert og begrunnet. I konferansen Future of Europe har samme spørsmål vært oppe, og Europaparlamentet har stilt seg positive til å åpne en såkalt traktatkonferanse for å diskutere endringer som blant annet åpner for flertallsavgjørelser på områder hvor det i dag er krav til enstemmighet, herunder i skattesaker.

Rådet har ennå ikke tatt stilling til spørsmålet om det skal åpnes en slik traktatkonferanse, noe som avgjøres med simpelt flertall. Dersom det åpnes en traktatkonferanse, har man uansett ingen garanti for at endringene som foreslås blir vedtatt, da det også gjelder enstemmighetskrav for traktatendringer.

Det ligger med andre ord neppe an til at det vil bli flertallsavgjørelse i skattesaker med det første. Se eventuelt reglene for prosedyren i TEU artikkel 48.

Forslag til direktiv om identifisering av skallselskaper og nøytralisering av skattefordeler

Fokuset på minimumsskatten dette halvåret (se foran) har ført til at arbeidet med flere andre skatteforslag har kommet litt i skyggen. Det gjelder blant annet forslaget som Kommisjonen fremla 22. desember 2021 om såkalte *skallselskaper*.

EUs generelle arbeid for å motvirke skatteomgåelse og skatteunndragelse

EU har nedlagt betydelig innsats de siste ti årene for å få vedtatt nye regler for å redusere skatteomgåelse og -unndragelse, blant annet gjennom Anti Tax Avoidance Directive ([ATAD](#)), samt gjennom direktivet for administrativt samarbeid mellom medlemsstatene (de ulike utgavene av [DAC](#)). Medier har omtalt sofistikerte arrangementer for å redusere skatt, og navngitte fysiske personer og selskaper har blitt kritisert for å benytte seg av tomme selskaper for å omgå lovgivningen eller for å skjule inntekt eller formue. Dette har igjen skapt krav om ytterligere tiltak mot skattytere som benytter seg av selskaper uten reell økonomisk aktivitet.

«Skallselskaper» - Selskaper uten reell virksomhet i registreringsstaten

En mer brukt betegnelse i Norge på selskaper uten reell virksomhet er «postkasseselskaper». Jeg bruker likevel det EU-konforme begrepet *skallselskap* i den videre omtalen, for å tydeliggjøre at det er det fremlagte direktivforslaget vi snakker om.

Direktivet er ment å motvirke skattemotivert bruk av skallselskaper, dvs. selskaper uten reell aktivitet i staten hvor selskapet er registrert. Som nevnt over, har medieavsløringer de siste årene, og særlig de såkalte [Pandora Papers](#), avdekket at tomme selskaper både benyttes for å *tilpasse fakta* til gjeldende skatteregler, slik at skatt på inntekt og formue reduseres (skatteomgåelse), men også til å *skjule* inntekter og formue som det skulle vært betalt skatt av (skatteunndragelse). Kommisjonen presiserte ved fremleggelsen av forslaget at direktivet er ment å motvirke både omgåelse og unndragelse av skatt. *Kriteriene* som anvendes i direktivet har imidlertid tradisjonelt vært benyttet for å avdekke skatteomgåelse. Dette hindrer imidlertid ikke at reglene også kan virke preventivt på skatteunndragelse.

I 2018 utarbeidet Europaparlamentets forskningsavdeling en [undersøkelse av skallselskaper i EU](#). Undersøkelsen skulle bedre forståelsen av fenomenet skallselskaper og kartlegge utbredelsen av disse. Studien gjør også rede for de største risikofaktorene ved slike selskaper og aktuelle mottiltak for å redusere risikoen. En annen interessant artikkel kan være nederlandske myndigheters publikasjon fra oktober 2021: [The road to acceptable conduit activities](#), som inneholder en undersøkelse av gjennomstrømmingsselskaper.

Undersøkelsesplikt og rapporteringsplikt for selskaper i gråsonen

Etter direktivforslaget får medlemsstatene plikt til å undersøke selskaper innenfor EU som har grenseoverskridende transaksjoner og som kan anses å være i gråsonen for reell virksomhet. Det gir kriterier for *identifisering og kartlegging* av skallselskapene, og anviser hvordan de gunstige *skatteeffektene skal nøytraliseres* («*unshelling of the shell companies*»).

Litt forenklet starter vurderingen med at man ser på om selskapets inntekter i hovedsak er passive, om hoveddelen av dets transaksjoner er grenseoverskridende og om selskapets daglige ledelse og beslutninger er outsourcet. Hvis svaret på disse spørsmålene er ja, inntreer i utgangspunktet en rapporteringsplikt for selskapet. Selskapet må da gi dokumentasjon på «substansindikatorer» i forbindelse med innlevering av skattemeldingen, f.eks. hvor den har sine lokaler og bankkonti, og hvor ledelse og fulltidsansatte er bosatt.

Konsekvenser av å anses som skallselskap

Hvis man etter endt vurdering konkluderer med at selskapet er et skallselskap uten substans, vil det

føre til at man *ser igjennom* selskapet for skatteformål, med andre ord at de skattefordelene selskapet eller individet har søkt å oppnå, likevel ikke får effekt (de «nøytraliseres»). Blant annet vil selskapet ikke kvalifisere for skattefordelene under mor-/datterdirektivet og rente-/royaltydirektivet. Selskapet vil bli «sett igjennom» ved betalinger og skattlagt på aksjonærens hånd som om aksjonæren mottok betalingen/eide formuen direkte. Det er også foreslått at skattyter ikke skal få fordeler etter nasjonal rett eller etter skatteavtalene som er inngått av staten som selskapet er registrert i. At direktivet har gjennomslagskraft i bilaterale skatteavtaler kan være en kontroversiell rettsvirkning, så om dette vil det trolig bli debatt.

Beskrivelsen foran er som sagt en forenklet fremstilling. For mer presise detaljer, se de enkelte delene av forslaget [her](#). Det er verdt å merke seg at børsnoterte selskaper faller utenfor virkeområdet for direktivet.

Staten får bedre oversikt og kontrollmuligheter

En viktig effekt av forslaget er at det innføres rapporteringsforpliktelser for selskaper. Dette gjør at det blir enklere for medlemsstater å holde oversikt over selskapene som kan være i faresonen, noe som igjen gjør det lettere å fange opp hvor misbruk faktisk skjer. Medlemsstater vil ha plikt til automatisk å utveksle informasjon med andre medlemsstater om selskaper innenfor direktivets virkeområde. Direktivet foreskriver også en adgang for en medlemsstat til å henvende seg til en annen medlemsstat for å få gjennomført skattekontroller. Kommisjonen skal arbeide videre med opprettelse av en sentral database, hvor informasjon om selskapene kan lastes opp og gjøres tilgjengelig for skattemyndighetene i samtlige medlemsstater. Dette registeret vil omfatte blant annet mva-nummer og opplysninger om aksjonærer og ansatte. Slike bestemmelser vil trolig bli inkludert i direktivbestemmelsene for administrativt samarbeid (DAC).

Europaparlamentets reaksjoner på forslaget

Europaparlamentet har spilt en viktig rolle i arbeidet med å legge press på øvrige institusjoner for å gjennomføre tiltak som kan redusere illojale skattetilpasninger og skatteunndragelse. Siden Parlamentet som nevnt ikke er med på å vedta skattelovgivning, er europaparlamentarikernes eneste mulighet for å påvirke rettsutviklingen å legge politisk press på Europakommisjonen og (særlig) på Rådet for å få vedtatt effektive tiltak. Hensikten er ikke bare å motvirke skattemessige tilpasninger gjennom selskaper med liten eller ingen økonomisk substans, men også å få medlemsstatene, næringslivet og opinionen til å innta en mer bevisst og felles tilnærming til skatteomgåelse og -unndragelse generelt.

Lederen i Europaparlamentets underkomité for skattesaker, [Paul Tang](#) (S&D), har uttalt følgende om forslaget til direktiv om skallselskaper: *“We have been pushing against the vehicle of aggressive tax planning, the shell companies, and the Commission has taken this onboard. [...] We will further put pressure on member states to clean up their act.”* Et annet medlem av samme skattekomité, [Gilles Boyer](#) uttalte: *“If Europe wants to have legitimacy at the international level and to exert real influence in the fight against tax evasion and harmful tax practices, it must set an example ‘at home’ within the EU”.*

Kommisjonens kommentarer

Også Kommisjonen understreket i forbindelse med fremleggelsen av direktivforslaget at hvis man tillater at noen selskaper og individer slipper unna med lavere skatt enn det myndighetene tilsiktet gjennom sin lovgivning, vil dette resultere i at skattebyrden blir veltet over på de skattyterne som er lojale overfor gjeldende skatteregler. I tillegg vil dét at noen organiserer seg bort fra skatt gjennom skallselskaper og andre kunstige arrangementer, ha en vridende effekt på konkurransen og beslutningsprosessene i det indre markedet.

Et stykke frem til vedtak

Som med andre forslag til nye skatteregler, kreves enstemmighet i Rådet. Det er derfor ingen garanti for at forslaget blir vedtatt slik det er lagt frem. F.eks. kan selskapssektoren i Luxembourg bli sterkt påvirket av et slikt direktiv. En [mediekampanje fra i fjor](#) ("OpenLux") avdekket 55 000 såkalte «ghost companies» i Luxembourg, som til sammen forvalter midler i en størrelsesorden på minst 6 billioner euro. Flere andre EU-stater vil trolig også komme i søkelyset, blant annet Nederland, Irland og Malta.

Det blir nå interessant å se om det tsjekkiske formannskapet plukker opp saken om skallselskapene, mens man eventuelt prøver en annen måte å få vedtatt minimumsskatten på. Disse to forslagene drar i realiteten i samme retning. Noen politikere mener dessuten at innføring av tiltak mot skallselskaper i EU vil kunne brukes som argumentasjon overfor tredjeland for å få vedtatt minimumsskatten. De mener at EU gjennom skallselskapsdirektivet går foran med nok et godt eksempel, siden man her går enda lenger enn det som ligger i «global tax deal» - EU rydder opp på hjemmebane ved å innføre tiltak mot selskaper i EU uten reell aktivitet.

Det er foreslått at reglene skal få anvendelse fra 2024.

En samleside for forslaget finnes [her](#).

DEBRA – Debt Equity Bias Reduction Allowance – likere skattebehandling av gjeld og egenkapital

Kommisjonen la 11. mai 2022 frem et direktivforslag som skal sikre større grad av skattemessig likebehandling i selskapssektoren, nærmere bestemt mellom finansiering via gjeld og finansiering via egenkapital. Dette initiativet kalles *DEBRA (Debt Equity Bias Reduction Allowance)*, se også den generelle omtalen innledningsvis.

Dagens regler - Større insentiv til finansiering via gjeld enn via egenkapital

De fleste land i EU har regler som behandler gjeld gunstigere enn egenkapital. Den gunstigere behandlingen skjer ved at rentekostnader anses fradragsberettiget i skattepliktig inntekt, mens det ikke er noe tilsvarende fradrag for avkastningen selskapene kunne fått ved en alternativ plassering. Ulikheten i fradragsmuligheter gir selskapene et skattemessig insentiv til å ta opp lån i stedet for å øke egenkapitalen når de skal finansiere investeringer. På denne måten kan selskapene ende opp med å velge investeringsmåte ut fra skattemessige betraktninger i stedet for det forretningsmessig mest rasjonelle (sett bort fra skattevirkningene).

Likere behandling vil styrke selskapenes soliditet

Kommisjonen har lagt vekt på at en skattemessig likebehandling mellom gjeld og egenkapital vil bidra til å styrke egenkapitalen i selskaper og gjøre dem mer motstandsdyktige blant annet i krisetider. Egenkapital anses spesielt viktig for innovasjonsselskaper i vekst. Det grønne og digitale skiftet fordrer investeringer i ny teknologi, og dette krever igjen mer risikofinansiering. Det er estimert at mer enn halvparten av alle grønne investeringer de nærmeste årene vil komme ved hjelp av ny teknologi.

Styrking av egenkapitalen anses på denne måten viktig for å bygge opp under omstillingen til en grønnere økonomi, og for å bidra til Europas generelle vekst og økonomiske stabilitet. Videre anser Kommisjonen at reglene vil bidra til å gi egenkapitalmarkedene en boost og gjøre foretakene i EU

mer konkurransedyktige på den globale arenaen, blant annet i forhold til amerikanske selskaper som i større grad er egenkapitalfinansierte. Ifølge økonomikommisær Paolo Gentiloni beløp samlet selskaps gjeld i EU seg til 111 prosent av GDP i 2020, eller snaut 15 billioner euro.

Nærmere om forslaget

Etter direktivforslaget skal selskaper gis et fradrag som tar utgangspunkt i økningen i egenkapitalen mellom to skatteperioder (normalt skatteår), dvs. differensen mellom netto egenkapital ved slutten av et inntektsår og netto egenkapital ved slutten av det foregående inntektsåret. Dette grunnlaget skal multipliseres med en sats som tilsvarer en ti års risikofri rente for den aktuelle valutaen, pluss et risikotillegg på 1 prosent. Hvis det dreier seg om en liten eller mellomstor bedrift, skal risikotillegget være 1,5 prosent. Grunnen til det høyere risikotillegget for små og mellomstore bedrifter er at de ofte har større problemer med å skaffe seg tilgang til egenkapitalmarkedene. Beløpet vil være fradragsberettiget i 10 sammenhengende år så lenge det ikke overstiger 30 prosent av EBITDA i fradragsåret. Det er også foreslått en regel om fremføring.

Noen medlemsland har allerede fradragsrett for egenkapitalinvesteringer

Det finnes allerede lignende fradragsregler for egenkapital i seks medlemsland - Belgia, Italia, Polen, Portugal, Kypros og Malta. Kommisjonen anser det viktig at DEBRA sikrer skattemessig likebehandling ved finansiering, uavhengig av *hvor* i EU selskapet er hjemmehørende og at manglende koordinering av slike regler kan bidra til skadelig skattekonkurranse. De sikter derfor på å bygge opp et *felles* regelverk for alle medlemsstater, med en overgangsperiode for landene som har slike regler i dag til å harmonisere.

Omgåelsesregel

Direktivet inneholder også et forslag til en omgåelsesregel i tilfeller av transaksjoner mellom selskaper som er nærstående, og hvor bidrag til egenkapital kommer fra en jurisdiksjon som fradragsstaten ikke har avtale om utveksling av opplysninger med. Omgåelsesregelen skal ikke gjelde der skattyter kan dokumentere at transaksjonen er forretningsmessig begrunnet og ikke fører til doble fradrag.

Begrensninger i rentefradragene

I tillegg til forslaget om fradragsrett på egenkapital, foreslås også begrensninger i hva som kan gis av rentefradrag (reduseres til 85 prosent). Denne regelen vil gjelde ved siden av rentebegrensningsregelen i Anti-Tax Avoidance Directive (ATAD), men slik at man får fradrag etter den regelen som resulterer i det laveste beløpet.

Kommisjonen har foreslått at regelen skal få virkning fra 1. januar 2024. For nærmere beskrivelse av enkelthetene i forslaget, se [her](#).

Del av større plan

Forslaget er en del av oppfølgingen av Kommisjonens [Communication on Business Taxation for the 21st Century](#), som det også er lenket til ovenfor og som blant annet foreslår målrettede tiltak for å fremme investeringer, entreprenørskap og effektiv beskatning. DEBRA er en del av tiltakene som ble foreslått for å hjelpe foretak som hadde blitt stilt i en vanskelig situasjon som følge av covid-pandemien, og for å forebygge insolvens og ustabilitet. Forslaget bidrar også til EUs [Capital Markets Union Action Plan \(CMU\)](#) som skal lette selskapers tilgang til nødvendig kapital.

Pressemelding og lenker til blant annet Q&As finnes [her](#).

Nye merverdiavgiftsregler - større fleksibilitet for medlemsstatene

ECOFIN fattet 5. april 2022 det formelle vedtaket til gjennomføring av endringene i merverdiavgiftsreglene som det ble oppnådd enighet om på ECOFIN 7. desember 2021.

Allerede i januar 2018 la Kommisjonen frem forslaget til endringer i direktiv 2006/112/EC. Diskusjonene har blant annet dreid seg om hvorvidt medlemsstatene skal gis større fleksibilitet til å anvende reduserte satser for visse grupper av varer/tjenester gjennom generelle regler om «superredusert sats» og nullsats. Adgangen til reduserte satser skal blant annet fremme EUs generelle mål, dvs. klima- og miljøhensyn (EUs grønne skifte), digital omstilling og folkehelse. Videre er håpet at enklere og mer harmoniserte regler vil skape likere konkurranseforhold og redusere mulighetene for merverdiavgiftsvindel.

Den generelle minimumssatsen for merverdiavgift i EU er 15 prosent. Også etter tidligere regler hadde medlemsstatene en viss frihet til å bruke reduserte satser i sin nasjonale lovgivning for nærmere oppregnede varer og tjenester. Noen medlemsstater har også fått godkjent redusert sats etter søknad, hvilket har ført til ulikhet i rettstilstanden medlemsstatene imellom.

Minimumssatsen på 15 prosent er opprettholdt i de nye reglene. Samtidig har medlemsstatene fått større grad av fleksibilitet. Listen over hvilke varer og tjenester som kvalifiserer for redusert sats blitt endret. Satsen kan nå reduseres ned til fem prosent for oppregnede vare- og tjenestetypene. I visse tilfeller kan medlemsstatene også gå *under* fem prosent, og i helt spesielle tilfeller kan nullsats anvendes. Noen eksempler på varer og tjenester som kan få satsreduksjon gjennom de nye reglene er artikler til beskyttelse av folkehelsen (særlig aktualisert gjennom Covid-pandemien), hjelpemidler for handikappede, elsykler og tjenester for gjenvinning av avfall og miljøvennlige oppvarmingssystemer som f.eks. solpaneler. Også tjenester som sikrer internettilgang og strømming av kultur- og sportsarrangementer skal kunne gis lavere satser, i tråd med det digitale skiftet. Det er gitt ytterligere midlertidige reduksjoner/fritak i løpet av våren 2022 på grunn av krigen i Ukraina og følgene av denne.

På den annen side fjernes varer og tjenester som anses som skadelige for miljøet og dermed strider mot EUs mål om grønt skifte, fra listen. Reduserte satser på fossile utslipp og andre produkter med lignende drivhuseffekter skal fases ut innen 2030. Reduserte satser på kunstgjødsel og kjemiske pesticider skal fases ut innen 2032. Det ble også innført en ny bestemmelse for å gjøre medlemsstatene i stand til å innføre umiddelbare tiltak ved kriser eller andre eksepsjonelle omstendigheter, slik som pandemier, humanitære kriser og naturkatastrofer. Videre vil man unngå praksisen med å gi enkeltstater rett til satsreduksjoner etter søknad siden det anses uheldig at statene i praksis ikke har like vilkår.

Litt forenklet kan man si det har vært to leire i denne revisjonsprosessen. Man har de EU-statene som ønsker mer fleksibilitet i merverdiavgiftsreglene, slik at de kan operere med satsreduksjon ut fra nasjonale hensyn. I denne gruppen finner man f.eks. Polen, Tsjekkia, Hellas og Spania. På den andre siden av skalaen finner man Danmark, som mener mva-systemet bør være så nøytralt som mulig. Danskene er prinsipielt imot avvik fra den generelle satsen fordi de mener satsvariasjoner vil skape markedsvriddinger og administrativt merarbeid for myndigheter og virksomheter, i tillegg til at det vil gi et stadig press på flere satsreduksjoner, med tapt proveny for statene som resultat.

Når muligheten for satsreduksjoner likevel gikk igjennom til slutt, var det blant annet på bakgrunn av at kompromissforslaget innebar en utfasing av lave satser på potensielt miljøskadelige varer og tjenester, i tråd med EUs grønne skifte. I tillegg er det generelt lettere for stater som er tilhengere av avgiftsnøytralitet å akseptere satsreduksjoner nå som EU har gått over til å anvende det såkalte «destinasjonsprinsippet». Dette prinsippet innebærer at man ved grenseoverskridende salg betaler merverdiavgift etter reglene i staten der forbruket skjer, i stedet for der virksomheten er etablert. Mulighetene for markedsvridninger ved omgåelse av avgiftsreglene blir da mindre, siden forbrukere normalt ikke kan styres inn og ut av jurisdiksjoner, slik virksomheter i større grad kan.

Økonomikommisær Paolo Gentiloni uttalte i en kommentar at endringene ville gi "*more flexibility for member states to set their own rates, while respecting core environmental policy objectives*". Johan Bernardo Langerock, som er politisk rådgiver for de grønne i Europaparlamentet, uttalte: "*The phase-out is a good step forward in line with Green Deal objectives. Of course, we would have preferred a quicker phase-out*".

Kritiske røster har påpekt at gjennomsnittlig 19 prosent av medlemsstatenes skatteinntekter stammer fra merverdiavgift, og at de satsreduksjonene det nå åpnes for, vil spise kraftig av skattegrunnlaget i medlemsstatene. Den britiske skatterettsprofessoren Rita de la Feria ga kommenterte: "*Until now member states used the cover of EU law to deny reduction of rates in their own countries. Pressure [to reduce rates] will be almost impossible to resist now, with grave consequences for revenues, at a time when we need them the most. [...] The majority of consumption is done by the richest, so against what most may think, when you give a reduced rate of VAT, you are often making the tax system more regressive by giving tax breaks to the richest. The assumption [that lower rates of VAT] are reflected in the price, is often not the case*".

Les mer om innholdet i og bakgrunnen for reglene [her](#).

Endringene i EUs merverdiavgiftsregler har ikke direkte virkning for Norge, siden vi som nevnt ovenfor ikke har plikt til å gjennomføre EUs harmoniserte skatteregler i norsk lovgivning. Norge er likevel forpliktet til å følge *primærretten* også på skatteområdet, dvs. EØS-avtalens egne regler om fri bevegelse og statsstøtte. Særlig statsstøttereglene legger bånd på hvilke unntak Norge kan ha fra den generelle merverdiavgiftssatsen. Det er antatt at så lenge Norge ikke anvender reduserte merverdiavgiftssatser som går lavere enn EUs satser, trenger Norge ikke å notisere ordninger med redusert sats, da dette vil regnes som forenlig statsstøtte. Hvis Norge gir fritak eller reduksjoner som går *utover* det tillatte etter EUs regler, og som innebærer en fordel for visse typer foretak, sektorer eller geografiske områder, kan det oppstå notifikasjonsplikt.

På denne måten kan direktiver med påbud om minimumssatser ha indirekte effekt også for det norske avgiftssystemet. I tillegg kommer selvsagt at det kan oppstå politisk press om å innføre tilsvarende reduserte satser i Norge som i EU.

Administrativt samarbeid mellom Norge og EU på merverdiavgiftsområdet – oppdatering

ECOFIN godkjente i møtet 17. juni Europakommisjonens anbefaling om å innlede forhandlinger om en oppdatering av [avtalen mellom Norge og EU om administrativt samarbeid på merverdiavgiftsområdet](#).

Både i Norge og innenfor EU er det avdekket profesjonelle nettverk som driver omfattende svindel med merverdiavgift. Avtalen innebærer at Norge og EU-landene på en effektiv måte kan utveksle opplysninger, samarbeide om kontroll og bistå hverandre ved innfordring av krav. I hovedtrekk bygger avtalen mellom Norge og EU på en forordning om tilsvarende administrativt samarbeid mellom EUs medlemsland, se konsolidert versjon av EU-forordningen [her](#). Avtalen betyr videre at Norge får tilgang til deler av [EUROFISC](#)-nettverket, som er et samarbeid innad i EU hvor skattemyndighetene blant annet utveksler informasjon om egne erfaringer og trender de ser utvikle seg, slik at det blir enklere å ha oversikten som er nødvendig for å forebygge internasjonal merverdiavgiftsvindel.

Etter ikrafttredelsen av samarbeidsavtalen mellom Norge og EU i 2018 har EU videreutviklet sine regler for administrativt samarbeid mellom medlemsstatene. Etersom Norge ikke implementerer EUs forordninger og direktiver på skatteområdet, må potensielle tilpasninger til nye regler skje gjennom bilaterale avtaleforhandlinger. Forhandlingene vil denne gang dreie seg om mindre justeringer i gjeldende avtale, og det er forventet man vil starte å forhandle høsten 2022.

Se regjeringens nyhetssak [her](#), og Rådets pressemelding [her](#).

Diverse andre aktuelle saker på skatteområdet

Energiskattedirektivet - Fit for 55

Europakommisjonen la 14. juli 2021 frem [forslag til endringer i energiskattedirektivet](#) som en del av [Fit for 55](#)-pakken. I ECOFIN 17. juni 2022 tok Rådet til etterretning det franske formannskapetets [rapport om fremdriften i arbeidet](#). Blant temaene som har vært diskutert er overgangen fra avgift på volum til avgift på energiinnhold, differensiering av satsene ut fra miljøpåvirkning, avgiftslegging av nye produkter, indeksering samt avgift for luftfart og maritim sektor. I tillegg har man vurdert sammenhengen med andre tiltak i «Fit for 55»-pakken og om det kan være behov for samordning.

Det er nødvendig med ytterligere diskusjoner på arbeidsgruppenivå før forslaget kan behandles i ECOFIN. Arbeidsgruppen for skattespørsmål skal diskutere forslaget 19. juli 2022, og det er forventet ytterligere arbeidsgruppemøter i de kommende månedene med sikte på å sluttstille et tekstutkast for Rådets posisjon.

Norske myndigheter har hatt forslaget til revisjon av energiskattedirektivet på [høring i Norge](#).

Europaparlamentet har her som ellers en rådgivende funksjon, og det arbeides parallelt med forslaget der. ECON-komiteen er forventet å stemme over forslaget 13. juli. Det er forventet at Parlamentet vil stemme over rapporten i plenum i september 2022. ITRE-komiteen i Parlamentet vedtok sin [posisjon](#) 2. juni 2022.

Foreslått ikrafttredelse er 1. januar 2023.

Code of conduct for selskapsbeskatning – vurderingene av utvidet mandat

[Code of conduct-arbeidsgruppen \(CoC\)](#) på området for selskapsbeskatning ble etablert i 1998 og er ansvarlig for å vurdere skatteregler og -praksis som potensielt kan innebære skadelig skattekonkurransen mellom medlemsstatene, f.eks. gunstige skatteordninger for visse typer foretak for å tiltrekke seg investeringer på bekostning av andre medlemsstater. En annen av gruppens

oppgaver er å gjennomgå EUs liste over tredjestater som anses ikke-samarbeidsvillige for skatteformål, f.eks. fordi de ikke oppfyller internasjonale standarder for utveksling av skatteopplysninger. Retningslinjene CoC-gruppen anvender er fra 1997, og mange mener den manglende oppdateringen gjør reglene lite tilpasset til dagens virkelighet.

Det blir diskutert om gruppens mandat bør utvides til å omfatte det generelle skattesystemet i en stat. En slik utvidelse ville bety at gruppen kunne ta hele skattesystemet i betraktning for å vurdere om det kan innebære skadelige konkurransevirkninger overfor andre medlemsstater. Slik reglene er nå, har gruppen bare mandat til å vurdere gunstige særordninger innenfor et lands skattesystem.

Code of conduct-gruppen har blitt kritisert for å være ineffektiv. Behandlingen av sakene mot medlemslandene foregår for lukkede dører og uten at det blir tatt notater. Dette gjør det vanskelig for regelgivere og andre interessenter å få tilgang til informasjon fra gruppen og holde oversikt over utviklingen i sakene. Ofte blokkerer stater som Nederland og Belgia innføring av mer progressive prinsipper for å motvirke skadelig skattekonkurranse. Og store stater som Tyskland og Frankrike unnlater å forfølge dette videre. Også dette reformarbeidet ser ut til å ha stoppet litt opp det siste halvåret, i lys av andre saker som har blitt ansett politisk viktigere.

ECOFIN godkjente 17. juni [halvårsrapporten fra Code of Conduct-gruppen](#) og vedtok [konklusjoner](#) om arbeidet som hadde skjedd i løpet av det franske formannskapet. Siste revisjon av EUs liste over ikke-samarbeidsvillige skattejurisdiksjoner ble foretatt i februar 2022. Neste revisjon er forventet i oktober 2022.

ECOFINs rapport til Det europeiske råd om skattearbeidet siste halvår

Rapporten kan leses [her](#).

Skatt i krigstid

I forbindelse med krigen i Ukraina arbeider Europakommisjonen med en plan om forsterkning av håndhevelsen av skattereglene som en del av sanksjonene mot Russland. Planen skal forbedre samarbeidet mellom toll- og skattemyndighetene for å sikre uniform og presis anvendelse av sanksjonsregelverket. Den signaliserer også at fiskale virkemidler vil bli anvendt som nok et verktøy for å avhjelpe de økonomiske virkningene av krigen.

Det er satt opp en egen skatte-undergruppe under ['Freeze and Seize' Task Force](#). Les mer om dette [her](#).

Kommisjonen har også invitert medlemsstatene til å komme med forslag til virkemidler gjennom såkalte «windfall profit taxes» (skatt på uventet høye inntekter) som i tid skal være midlertidige og teknologisk nøytrale.

Mens medlemstatene er ivrige på å gi merverdiavgiftsfritak for alt fra oppvarming til gass og drivstoff, er Kommisjonen opptatt av å påpeke at man ikke samtidig ikke må sette revisjonen av energiskattedirektivet på pause. Kommisjonen har i denne forbindelse minnet medlemsstatene på at energiskattedirektivet er ment å bringe avgiftspolitikken på linje med EUs klimapolitikk.

Arbeid i kjømda

Av planlagte forslag kan nevnes arbeid med et forslag til nytt EU-system for å unngå dobbeltbeskatning i tilfeller av kildeskatt, et initiativ for å takle situasjoner med skatterådgivere som tilretteleggere for skatteunndragelse og aggressiv skatteplanlegging og arbeidet med forslaget til et [DAC 8](#) (administrativt samarbeid på skatteområdet), som blant annet er planlagt å omfatte utveksling av informasjon om [krypto-eiendeler](#) og e-penger.

Det vil bli rapportert mer om disse og andre saker til høsten.

Det tsjekkiske formannskapets prioriteringer på skatteområdet

Det tsjekkiske formannskapets prioriteringer vil bli presentert på ECOFIN 12. juli, men følgende korte punkter er allerede plukket opp gjennom diverse kilder:

Tsjekkerne vil fortsette arbeidet med å forenkle skattesystemet og bekjempe skatteunndragelser. Arbeidet med gjennomgangen av energiskattedirektivet vil bli prioritert. Det samme gjelder arbeidet med *Global tax deal* og minimumsskatten. Andre saker som kommer på agendaen er DEBRA (forklart ovenfor) og DAC8 som blant annet skal sikre at kryptoaktiva og elektronisk valuta utveksles automatisk mellom EU-landene.

Også arbeidet med listen over ikke-samarbeidsvillige jurisdiksjoner på skatteområdet («svartelisten») vil bli behandlet, samt arbeidet med karbongrensejusteringsmekanismen (CBAM). På tollområdet vil det tsjekkiske formannskapet fokusere på det kommende forslaget om en reformering av tollunionen.

Følgende saker kan muligvis også bli behandlet under det tsjekkiske formannskapet: Forslaget om skallselskaper, initiativpakken for merverdiavgift i en digital tidsalder samt revisjonen av tobakkskattedirektivet.

God sommer!

